

Can Dündar'a ceza veren mahkemeden AYM'ye sert göndermeler

Nazif KARAMAN

ABONE OL

Google News

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, Can Dündar ve Erdem Gül'e MİT TIR'ları ile ilgili verilen kararın gerekçesinde Anayasa Mahkemesi'ne ağır eleştiriler yöneltti.

Gerekçenin 'AYM kararının mahkememizce değerlendirilmesi ' başlık bölümünde AYM'ye peşi peşine göndermeler yapıldı.

Gerekçede şöyle denildi: Mahkememiz dava dosyası ile ilgili olarak henüz ilk duruşma yapılmadan, deliller tam olarak toplanarak tartışılıp karara bağlanmadan önce Anayasa Mahkemesinin 25/02/2016 tarih ve 2015/18567 başvuru numaralı Genel Kurul kararı ile sanıklar hakkında Anayasanın 19/3, 26, 28.maddeleriyle güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile ifade ve basın özgürlüğü haklarının ihlal edildiğine oy çokluğuyla karar verilmesi ve ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için kararın mahkememize gönderilmesi üzerine Anayasanın 153/6. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlayıcı nitelikte olması karşısında sanıkların ayrı ayrı tahliyelerine karar verilmiştir.

CAN DÜNDAR'A SALDIRI ÖNCESİ ZANLILAR BİR ARADA!

2010 yılı Anayasa değişikliği ile [hukuk](#) sistemimize giren bireysel başvuru yolunun çerçevesi Anayasa koyucu tarafından [açık](#) ve kesin ifadelerle belirlenmiştir. Buna göre bireysel başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekmektedir.

İşin esası itibariyle bireysel başvurunun konusu olmayan ve ilk derece mahkemesinde yapılan yargılama sonucu ortaya çıkacak olgular ve maddi gerçekler Anayasa Mahkemesi

tarafından irdelenecek hususlar değildir. Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuruda üstlendiği yargı görevi ve denetimden dolayı devam eden yargılamalarla ilgili olarak kendisine yapılan başvuruların maksadını aşacak şekilde işin esasına girmeme kuralına bağlı kalması gerekmektedir. Maddi vakia ve delil değerlendirmesi yapmamalıdır. Anayasa Mahkemesi yerel yargı makamını etkilemeye elverişli kanaat de bildirmemelidir.

Anayasa Mahkemesi ve [AİHM](#) ile maddi hakikate ulaşmayı amaçlayarak ceza yargılaması yapan mahkemenin usullerinin birbirine karıştırılmaması gerekir. Anayasa Mahkemesince Anayasada yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece yerel mahkemelerin kararlarındaki kanunun yorumu ya da maddi veya hukuki hatalara dair hususlar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz. Anayasa Mahkemesi tutukluluk konusunda ancak kanun veya Anayasaya bariz şekilde aykırı yorumlar ile delillerin takdirinde açıkça keyfilik bulunması halinde hak ve özgürlük ihlaline sebebiyet veren bu tür kararları başvuruda incelenmesi gerekir. Aksinin kabulü bireysel başvurunun getirilişi amacıyla bağdaşmaz.

Dosyamızda sanıklar ilk tutuklama kararına karşı Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuşlardır. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru sisteminin uygulandığı tarihten bu yana ilk tutuklama kararlarına karşı yapılan başvurularda, suçun işlenmiş olabileceğine ilişkin ciddi belirtilerin varlığı ve hukukilik denetimi ile sınırlı bir inceleme yapmıştır.

Kişi hürriyeti ve güvenliği ile ilgili AİHS'in 5/1-c maddesi kapsamında bireyin tutuklanması için şüphe olmadığına dair şikayetlerin incelemesini yapan AİHM ve benzer yetkiye sahip Anayasa Mahkemesinin dosyada yer alan delillerin yeterli şüpheyi oluşturup oluşturmadığını doğal olarak incelemeleri gerekir. Anayasa Mahkemesi suç şüphesini gösteren somut delillerin bulunup bulunmadığını tutukluluğun ön şartı olarak inceleme yetkisine sahiptir. Bu mahkemenin devam eden yargılamada asıl yargı makamı yerine geçmemeye ve karar vermemeye özen göstermesi gerektiği tartışmasızdır.

Somut olayın içeriğine ve gerektiğinde maddi vakıanın ayrıntılarına girme durumunda kalabilir. Ancak bitmemiş yargılamalarda "dürüst yargılama hakkı"nın ihlali iddialarını inceleyemez. Somut delillerin varlığını dikkate alarak tutuklama tedbirinin hukukiliği ile ilgili sınırlı inceleme yapabilirler. Birincil mahkemelerin kuvvetli suç şüphesi ile ilgili tutuklamalarda somut gerekçeleri göstermeleri gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi ve AİHM'si ölçülülüğe ve her bir somut olayda bireyselleştirme zorunluluğuna uyulup uyulmadığını incelemelidir.

Anayasanın 19.maddesi kapsamında koruma altına alınan "kişi hürriyeti ve güvenliği" hakkının tutuklanmak suretiyle ihlal edildiğine ilişkin bireysel başvurular basın ve ifade özgürlüğüne yönelik ihlal iddiaları ile birlikte incelenemez. Ancak kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı çerçevesinde ele alınabilir.

Anayasa Mahkemesi mahkemelerce tatbik edilen tedbirlerden dolayı kişi hak ve özgürlüklerinin zarar gördüğü iddiaları ile sınırlı inceleme yapılmalıdır. Bu kapsama uzun süren yargılamalara ilişkin olarak makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediğinin incelenmesi de dahildir. Bu sebeplerle ceza yargılaması aşamalarında uygulanan koruma tedbirlerinde ve makul sürede bitirilemeyen yargılamalarda hak ihlali iddiası ile Anayasa Mahkemesine taşınan başvurular, henüz yargılama sonuçlanmasa ve olağan kanun yolları tüketilmese de koruma tedbiri bakımından kendine özgü kanun yolları tüketildiğinde ve yargılamanın özelliği itibarıyla makul süre aşıldığı düşünüldüğünde bireysel başvurunun usulen kabul edilebilir olduğuna karar verilerek gerekli inceleme yapılabilirdir.

Sanıkların basın ve ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğine dair başvuruları, yargılaması devam eden davanın sonunda ele alınacak hususlardandır. Dava dosyasının ana konusunu oluşturan bu husus dosyadaki bilgi, belge ve deliller çerçevesinde tartışılarak belli bir sonuca varılacaktır. Basın ve ifade özgürlüğü açısından henüz yargısal aşamaları tamamlanmamış bir uyuşmazlık sadece tutukluluk incelemesi kapsamında ele alınabilecek iken, genişletici bir yorum ile ele alınarak hak ihlali sonucuna ulaşılması hukuk devleti ilkesine aykırı olacaktır. Aksi halde Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru yoluyla kendisine Anayasa tarafından çizilen sınırın aşılmasına sebebiyet vermiş olacaktır ki bu durumda da Anayasa Mahkemesinin "ikincil bir yargı yolu" olduğu hususunun gözardı edilmesi söz konusu olacaktır.

Sanıklar hakkındaki tutuklama kararının basın ve ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi, mahkememize açılan kamu davasının daha ilk duruşmasının dahi yapılmamış olması karşısında somut olayın şartları açısından bu aşamada temel hak ve özgürlüklerin korunmasında asıl yetkili ve görevli olan mahkememizin yargısal mekanizmalarının işlememesine neden olmuş, ki bu durum "tabii yargıçlık" ilkesine, kovuşturmanın bağımsız ve etkin şekilde yerine getirilmesine, yargının bağımsızlığına açıkça aykırılık oluşturmuştur.

Sanıkların eylemlerinin gazetecilik faaliyeti dışında, FETÖ / PDY silahlı terör örgütünün amaçları doğrultusunda yürütülen bir faaliyet olduğunun iddia edilmesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin sanıkların bireysel başvurusunu basın ve ifade özgürlüğü kapsamında ele alması mahkememizce yürütülen kovuşturmayı etkileme ve delillerin değerlendirmesinde mahkememizin takdir yetkisini daraltma sonucunu doğurduğu açıktır.

Sanıklara isnat edilen eylemlerin basın ve ifade hürriyeti kapsamında yürütülen gazetecilik faaliyeti sayılıp sayılmayacağı, suç oluşturup oluşturmayacağı yargılama sonucunda toplanan delillere göre davaya bakan mahkeme tarafından belirlenecektir. Aynı şekilde bu belirlemenin hukuka uygunluğu kanun yollarında incelenebilecektir. Mahkemelerin takdir yetkisi kapsamında olan hususlarda Anayasa Mahkemesinin maddi vakaya yönelik değerlendirmede bulunması mümkün değildir. Anayasa Mahkemesi somut olayda kendisini görevli yargı merciinin yerine koyarak maddi vaka incelemesi yapmıştır. Bu durum bireysel başvurunun Anayasada ifadesini bulan kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamayacağı hükmü ile bireysel başvuru için kanun yollarının tüketilmiş olma şartı ile bağdaşmamıştır. İddianamede ileri sürülen iddialar ile sanıklara atfedilen suçlamaların sadece basın özgürlüğü ve ifade hürriyeti kapsamında değerlendirilebilecek hususlardan olmadığı açıktır.

Anayasa Mahkemesi görev ve yetkisi kapsamında sanıkların tutuklanması ile tutukluluklarının devamına ilişkin kararları kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı bağlamında değerlendirerek hak ihlali sonucuna ulaştığından, bu karar Anayasanın 153/6 maddesi gereğince yasama, yürütme ve yargı organlarını bağladığından mahkememizce bu karara zorunlu olarak uyularak sanıkların tahliyesine karar verilmiştir.

Ancak Anayasa Mahkemesi ifade ve basın özgürlüğü konusunu gerekçeli kararında geniş bir şekilde irdeyerek hak ihlali yapıldığına ilişkin hüküm kurarak mahkememizin yargılama konusuyla ilgili sonuca yönelik değerlendirme yaparak yetkisini aşmıştır. Yüksek Mahkemenin Anayasa ile Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanununa aykırı olan bu şekildeki değerlendirmesi mahkememizce yerinde görülmemiştir, ki bu durum açık bir şekilde yargının bağımsızlığına, tabii yargıçlık ilkesine, kovuşturmanın etkin şekilde yerine getirilmesine aykırılık teşkil ettiği gibi kanun yolları sürecinin etkisiz kılınması tehlikesini de beraberinde getireceği kuşkusuzdur.